

AVROPA YAŞIL SÖVDƏLƏŞMƏSİNDƏ ŞƏHƏRLƏR

İMKANLAR VƏ MƏSULİYYƏTLƏR

ŞƏBƏKƏLƏRİMİZİN BİR SÖZÜ

Şəhərlər, qəsəbələr və bölgələr "Avropa Yaşıl Sövdələşməsi"-nin

mərkəzindədir. Onların milyonlarla avropalı üçün yaşayış şəraiti, enerji istifadəsi, mənzil, nəqliyyat, istehsal və istehlak da daxil olmaqla, iqlim neytrallığı ilə məşğul olmalarının uzun tarixi olmasaydı, bu razılaşma xəyaldan başqa bir şey olmazdı. Yerli və regional haimyyət orqanları Yaşıl Sövdələşməni həm işə salıb, həm də formalaşdırıblar, indi isə onun həyata keçirilməsinin təməl daşlarıdır.

"Avropa Yaşıl Sövdələşməsi" yerli və regional hakimiyyət orqanlarının aşağıdakı əsas rolunu etiraf edir:

- Öz ərazilərinin ekoloji və iqtisadi transformasiyası üçün planlaşdırma orqanları
- Siyasətlərin işlənilib hazırlanması və həyata keçirilməsində üzv dövlətlərin tərəfdaşları
- Sakinlər üçün təlimatlar və etibarlı məsləhətlər verən əsas məlumat və resurslar mənbələri,
- Öz binalarını və xidmətlərini karbondan təmizləyən və nümunə göstərən proses üzvləri.

"Avropa Yaşıl Sövdələşməsi" həm də yerli və regional fəaliyyətin mərkəzində

dayanır və burada bütün insanlar üçün, dayanıqlığı, firavanlığı və rifahı artırmaq üçün onların işlərini aktivləşdirmək və sürətləndirmək imkanı təqdim edir. Avropanın yerli hökumətlərini təmsil edən şəbəkələr olaraq, biz gələcək illər ərzində AI qanunvericiliyinin iddialı və uyğun şəkildə milli qanunlara köçürülməsinə, yerli hökumətlərin bu imkanlardan istifadə edə bilməsini təmin etmək üçün AI və üzv dövlətlərdən hərtərəfli maliyyə və texniki dəstək göstərilməsinə çağırırıq. Bir çox yeni planlaşdırma öhdəlikləri ilə yanaşı, yerli və regional hakimiyyət orqanlarının yaşıl keçidi həyata keçirmək üçün vasitələri olmalıdır.

"Avropa Yaşıl Sövdələşməsi"-nin həyata keçirilməsi üçün planlaşdırmada və sərmayə qoyuluşunda yerli hakimiyyət orqanlarına dəstək iqlim baxımından neytral, dayanıqlı Avropa yaratmaq üçün yeganə yoldur. Bu, Avropa sənayesi və KOM-lar üçün yerli investisiya imkanları yaradacaq, eyni zamanda bizə imkan verəcək ki, bərabər və ədalətli gələcək üçün keçidin faydalarını Avropada hər kəslə bölüşək.

ENERGYCITIES

EURO
CITIES

www.energy-cities.eu / www.eurocities.eu

Nəşr tarixi: Mart 2024

Müəlliflər: Eurocities və Energy Cities

Əlaqələr: melanie.bourgeois@energy-cities.

eu eugenia.mansutti@eurocities.eu

Dizayn və illüstrasiyalar: Onehemisphere AB,

contact@onehemisphere.se

illüstrasiyalar/Şəkillər: Shutterstock

GİRİŞ

Yerli hakimiyyət orqanlarının mühüm rolu "Avropa Yaşıl Sövdələşməsi" qanunvericiliyində getdikcə daha etiraf olunur. Bu nəşrin məqsədi Yaşıl Sövdələşmə çərçivəsində yerli hakimiyyət orqanları üçün yeni imkanları və öhdəlikləri təqdim etmək və onların yerinə yetiricəyi əsas rolunu barədə məlumatlılığı artırmaqdır.

"Avropa Yaşıl Sövdələşməsi" 2050-ci ilə qədər Paris Sazişinin məqsədlərinə uyğun olaraq Aİ-nin iqlim neytrallığına nail olmaq üçün1 Avropa Komissiyasının iddialı planıdır. "Avropa Yaşıl Sövdələşməsi"-nin təməli 2030-cu ilə qədər istixana qazı emissiyalarını 1990-cı il səviyyələri ilə müqayisədə 55% azaltmaq üçün aralıq hədəf qoyan Aİ İqlim Qanunudur2-. Bu geniş təşəbbüs cari qanunlara yenidən baxılmasını və enerji, iqlim, ətraf mühit, mobillik, təbiət, binalar, kənd təsərrüfatı və sənaye kimi sektorlarda yeni direktivlərin tətbiqini tələb edir. Yerli hakimiyyət orqanları öz məsuliyyətlərinə, liderliklərinə və coğrafi əhatə dairəsinə görə bu sektorlarda mühüm rol oynayırlar.

Məsələn, Enerji Səmərəliliyi Direktivi və Bərpa Olunan Enerji Direktivi kimi direktivlərdə vurğulandığı kimi, enerji sektorunda şəhərlərə enerji səmərəliliyini artırmaq və bərpa olunan enerji mənbələrini inteqrasiya etmək tövsiyə olunur. Bunlara ictimai binaların enerji istehlakını azaltmaq üzrə öhdəlikləri və bərpa olunan enerji vasitəsilə qidalanan, qızdırılan və soyudulan infrastrukturların inkişaf etdirilməsi imkanları daxildir.

Eyni şəkildə, sosial iqlim fondu iqlim siyasətlərinin sosial təsirlərini yumşaltmaq üçün şəhərlərə maliyyə dəstəyi təklif edir, enerjiyə qənaət edən mənzil və dayanıqlı nəqliyyat sistemlərinə sərmayə qoyuluşu üçün imkanlar təmin edir ki, bu da bütün sakinlərə, xüsusən də ən həssas təbəqələrə fayda gətirir.

2024-cü ilin iyununda keçiriləcək Avropa seçkilərindən əvvəl, Yaşıl Sövdələşmə qanunvericiliyinin çox hissəsini, xüsusən enerji sektorunda, qəbul etməyə cəhdlər edilib. Bununla belə, mobillik və havanın keyfiyyəti kimi bəzi sahələrdə gecikmələr ola bilər. Üzv dövlətlərin direktivlərini milli qanunvericiliyə köçürmək və sonra onları həyata keçirməyə başlamaq üçün iki il vaxtı var. Bununla belə, Avropa qanunvericilik mətnləri, istisnalar və mümkün şərhlər istisna olmaqla, həmişə Üzv Dövlətlərə müəyyən manevr imkanları verir. Buna görə də Yaşıl Sövdələşmənin hər bir Üzv Dövlətdə necə tərəcəyə olunduğuna nəzarət etmək vacib olacaq.

MÜNDƏRİCAT

ENERJİ
4

SOSIAL SAHƏ
8

İQLİM
8

ƏTRAF MÜHİT
9

SU
10

HAVANIN
KEYFİYYƏTİ
11

DAİRƏVİ
İQTİSADİYYAT
12

MOBİLLİK
13

ENERJİ

Bu Direktiv 10 oktyabr 2023-cü ildə qüvvəyə minib və 2025-ci ilin sonuna qədər milli qanunvericiliyə daxil edilməlidir.

Yenidən işlənmiş **Direktiv** veb-saytda mövcuddur: www.eur-lex.europa.eu

Energy Cities, Aİ-nin 27 Üzv Dövlətində yerli isitmə və soyutma planları ilə bağlı vəziyyətin izlənməsi üçün **EU tracker** sistemini təklif edir. Ölkənizin hansı yer tutduğunu öyrənmək üçün baxın və yeni istilik və soyutma öhdəliyinin köçürülməsi ilə bağlı digər dövlətlərdən nümunə götürün.

ENERJİ SƏMƏRƏLİLİYİ DİREKTİVİ

ENERJİ

Yenidən işlənmiş direktiv Aİ-nin 2030-cu ilə qədər emissiyaların 55% azaldılmasına dair yeni əsas hədəfləri ilə uyğunlaşaraq Aİ -nin enerji səmərəliliyi üzrə səyini artırmaq məqsədi daşıyır. O, Aİ enerji siyasətinin əsas prinsipi kimi "hər şeydən əvvəl enerji səmərəliliyi" prinsipini müəyyən edir.

Direktiv **dövlət sektoru üçün illik enerji istehlakının 1,9% azaldılmasına nail olmaq öhdəliyini** təqdim edir. (Maddə 5).

Dövlət orqanları hər il oonlara məxsus 250 m²-dən çox faydalı sahəsi olan (yerli hakimiyyət orqanları daxil olmaqla) binaların ümumi sahəsinin ən azı 3%-ni sifira yaxın enerjili binalara çevirmək öhdəliyi daşıyırlar (Maddə 6). Dövlət qurumlarına məxsus olmayan binalar üçün, onlar, məsələn, icarə müddətinin uzadılması kimi kritik nöqtələrdə, enerji istehlakının təkmilləşdirilməsi haqqında bina sahibi ilə danışıqlar aparmalıdırlar.

Təmirin neytral olmadığı və ya enerjiyə qənaətlə balanslaşdırılmayan kirayə haqqının artmasına səbəb olacağı təqdirdə **sosial mənzillər bundan azad edilə bilər.**

Üzv dövlətlər **ən azı 45,000-dən çox əhalisi olan bələdiyyələrin yerli istilik və soyutma planlarını hazırlamasını** təmin etməlidirlər. Üzv dövlətlər onlara maliyyə və texniki dəstək təmin etməlidirlər (Maddə 25.6).

BƏRPA OLUNAN ENERJİ DİREKTİVİ

ENERJİ

Direktiv Avropanın enerji kompleksində bərpa olunan enerjinin payını artırmaq məqsədi daşıyır. Bu, 2030-cu ilə qədər 42,5% (əvvəllər 40%) minimum məcburi hədəflə 45% yeni hədəfi əhatə edir. Yenidən işlənmiş direktiv həmçinin konkret sektorlar üçün alt hədəfləri müəyyənləşdirir. Məsələn, 2030-cu ilə qədər binalarda bərpa olunan enerjinin payı ən azı 49% olmalıdır.

Bu direktiv 20 noyabr 2023-cü ildə qüvvəyə minib və 20 noyabr 2025-ci il tarixinədək milli qanunvericiliyə daxil edilməlidir.

Yenidən işlənmiş **Direktiv** veb-saytda mövcuddur: www.eur-lex.europa.eu

Aİ tərəfindən maliyyələşdirilən SCCALE 203050 layihəsi **Birlik Enerjisi üzrə bələdiyyə bələdçisini** hazırlayıb.

Avropa Komissiyası həmçinin Bərpa olunan mənbələrin inkişafının sürətləndirilməsi sahələri üzrə bələdçi hazırlayacaq.

Şəhərlər və bölgələr öz planlarına bərpa olunan mənbələri daxil etməlidirlər. Onlara bərpa olunan enerji mənbələri ilə işləyən istilik və soyutma infrastrukturunu inkişaf etdirmək, şəbəkə operatorları ilə məsləhətləşmək və enerji icmalarında və müstəqil istehlak təşəbbüslərində iştirak etmək tövsiyə olunur (Maddə 15).

Dövlət sektoru nümunə göstərməli olduğuna görə, üzv dövlətlər bərpa olunan enerji istehsalı üçün yerli və regional binalar da daxil olmaqla ictimai və qarışıq dövlət-özəl binaların damlarından istifadə etmək üçün üçüncü tərəflərə çıxış təmin edə bilər.

Bundan əlavə, üzv dövlətlər 21 fevral 2026-cı il tarixinə qədər bərpa olunan enerjinin tətbiqi xəritəsini tərtib etməli və yerli və regional səviyyə ilə əlaqələndirilərək "bərpa olunan enerji mənbələrinin inkişafının sürətləndirilməsi sahələrini" müəyyən etməlidirlər (Maddə 15b).

Onu da qeyd etmək vacibdir ki, 21 fevral 2024-cü il tarixindən etibarən bütün bərpa olunan enerji mənbələrinin planlaşdırılması, tikintisi və istismarı və bu cür stansiyaların şəbəkəyə qoşulması "xüsusi ictimai maraqlara" uyğun hesab edilir (Maddə 16).

BİNALARIN ENERJİ GÖSTƏRİCİLƏRİ DİREKTİVİ

AI-də istixana qazı emissiyalarının üçdə birindən çoxu binaların üzərinə düşür. Bu Direktiv binaların enerji göstəricilərini yaxşılaşdırmaq və 2050-ci ilə qədər sıfır emissiyalı bina fonduna nail olmaq üçün 2030-cu ilə qədər bina sektorunda istixana qazı emissiyalarını 60% azaltmağı hədəfləyir. Yenidən baxılmanın məqsədi təmir işlərinin sürətini artırmaq, sektora məqsədyönlü investisiyaları asanlaşdırmaq və enerji yoxsulluğunun aradan qaldırılması üçün tədbirlər görmək olub.

Parlament və Şura arasında 7 dekabr 2023-cü ildə razılaşma əldə olunub.

Qeyri-rəsmi razılaşma 2024-cü ilin martında hər iki qurum tərəfindən təsdiqlənməli və rəsmi qəbulundan iki il sonra milli qanunvericiliyə daxil edilməlidir.

Yenidən işlənmiş Direktiv internet saytında yerləşdiriləcək: www.eur-lex.europa.eu

Müvəqqəti razılaşma [burada mövcuddur.](#)

Avropa Komissiyası "bir pəncərə" mərkəzlərinin yaradılması üçün təlimatlar təqdim edəcək.

Energy Cities-in saytında siz AI tərəfindən maliyyələşdirilən "Innovasiya" layihəsinin hazırladığı "bir pəncərə"ni şəhərinizdə tətbiq etmək üçün **bələdçi** tapa bilərsiniz Eurocities-in internet saytında **şəhərlərin sosial trendləri** sənədi mövcuddur.

Eurocities **Mənzil və Evsizliyə dair hesabat** hazırlayıb.

Eurocities **"İqlim - neytral şəhərlər üçün daha yaxşı binalar üzrə** tövsiyələr hazırlayıb.

Binaların renovasiyası üzrə milli planlar 2030-cu ilə qədər yaşayış binalarında enerji istehlakını 16% və 2035-ci ilə qədər 20-22% azaltmaq üçün üzv dövlətlər tərəfindən hazırlanmalıdır, bunun 55%-i ən aşağı göstəriciləri olan binaların təmiri hesabına əldə edilməlidir. Onlar həmçinin ən aşağı göstəriciləri olan binaları nəzərə alan, lakin mütləq prioritet hesab etməyən qeyri-yaşayış binaları üçün trayektoriyaları da daxil etməlidir. Bu **planlar yerli hakimiyyət orqanları ilə məsləhətləşmələr əsasında hazırlanmalı** və 2030, 2040 və 2050-ci illər üçün hədəfləri ehtiva etməlidir. Bunlar maliyyələşdirmə və işçi qüvvəsi qarşısındakı maneələri aradan qaldırmaq üçün planla müşayiət olunmalıdır (Maddə 3).

Üzv dövlətlərin müəyyən kateqoriyalı yaşayış və qeyri-yaşayış binalarını, o cümlədən tarixi binalar və ya istirahət evlərini bu öhdəliklərdən azad etmək imkanı olacaq.

2028-ci ildən etibarən bütün yeni ictimai binalar və 2030-cu ildən etibarən bütün yeni tikililər Sıfır Enerji Binalar olmalıdır (buna ərazidə qalıq yanacaqların olmaması tələbi daxildir) (Maddə 7).

1 yanvar 2025-ci il tarixindən etibarən qalıq yanacaqda işləyən müstəqil qazanların quraşdırılması üçün subsidiyalara icazə verilməyəcək və **2040-cı ilə qədər qalıq yanacaqda işləyən qazanların tamamilə dayandırılması məqsədilə** üzv dövlətlərdən isitmə və soyutma prosesində qalıq yanacaqların istifadəsinin mərhələli şəkildə dayandırılması üçün tədbirlər müəyyən etmələri tələb olunacaq.

Həmçinin, 2030-cu ildən etibarən üzv dövlətlər bütün yeni tikililər üçün enerji səmərəliliyi sertifikatına, təxmin edilən **həyat dövrü Qlobal İstiləşmə Potensialını (QİP) daxil etməlidirlər.**

Bu, tikinti məhsullarının tərkibində olan istixana qazları emissiyalarının istifadə mərhələsindəki birbaşa və dolayı emissiyaların birləşdirilməsi yolu ilə hesablanır və $kqCO_2e/m^2$ ilə ifadə edilir (Maddə 7 və Əlavə III).

Əsas tədbirlərdən biri odur ki, mövcud binalarda (mümkün olduqda) **ictimai binaların damları 2028-ci ildən etibarən** 2000 m²-dən, 2029-cu ilə qədər 750 m²-dən çox olarsa və 2031-ci ildən 250 m²-dən çox olduqda günəş panelləri ilə təchiz olunmalıdır. Bundan əlavə, 2028-ci ildən bu, icazə tələb edən hər hansı təmir edilən mövcud qeyri-yaşayış binaları üçün tələb olunacaq (Maddə 9).

12-ci maddədə **binalarda dayanıqlı mobillik üçün infrastruktura dair yeni qaydalar** təqdim edilmişdir.

2028-ci ilə qədər iyirmidən çox park yeri olan bütün qeyri-yaşayış binalarında hər on dayanacaq üçün ən azı bir enerji doldurma məntəqəsi olmalıdır.

Dövlət orqanlarının mülkiyyətində olan və ya onlara məxsus olan binalarda 2033-cü il yanvarın 1-dək ən azı iki parklanma yerindən biri üçün qabaqcıdan kabel çəkilməlidir.

Velosiped parklanma yerləri binanın istifadəçi tutumunun ən azı 15%-ni təşkil etməlidir. Buraya daha böyük ölçülü velosipedlər (məsələn, yük velosipedləri) üçün yerlər daxildir.

Bu Direktiv həmçinin tələb edir ki, binanın təmirində iştirak edən bütün iştirakçılara yönəlmiş, hər 80 000 sakin üçün və ya regionda ən azı bir ədəd **"bir pəncərə" enerji səmərəliliyi mərkəzləri** yerləşdirilsin (Maddə 15).

Direktivə əsasən, **Üzv Dövlətlər yerli hakimiyyət orqanları üçün təlimləri dəstəkləməlidirlər.** Bu, AI-nin tələb etdiyi bütün yeni tədbirləri həyata keçirmək üçün yerli hakimiyyət orqanlarının imkanları üçün çox vacib olacaq.

ELEKTRİK ENERJİSİ BAZARININ QURULUŞU DİREKTİVİ

Aİ daha az enerji ödənişləri və daha çox qiymət sabitliyi ilə istehlakçıların (dövlət orqanları daxil olmaqla) müdafiəsini yaxşılaşdıran və bərpa olunan enerjiyə əsaslanan enerji sistemi qurmağı hədəfləyir.

2023-cü ilin dekabrında keçirilən idarələrarası danışıqlarda (triloqlarda) razılaşdırılmış mətnin 2024-cü ilin martında Avropa Parlamentində plenar səsvermədə qəbul ediləcəyi gözlənilir.

O, rəsmi qəbul edildikdən iki il sonra milli qanunvericiliyə köçürülür.

Yenidən işlənmiş Direktiv www.eur-lex.europa.eu saytında yerləşdiriləcək.

İlkin razılaşma [burada mövcuddur](#).

Enerji alqı-satqısı müqavilələri haqqında daha çox öyrənmək üçün Energy Cities-in internet saytındakı [brifinqə baxın](#).

Direktiv yerli dövlət orqanlarının

məhdud coğrafi ərazidə ev təsərrüfatları və ya kiçik və orta müəssisələr kimi digər müştərilərlə **enerjidən birgə istifadəyə** (özünün istehlakına) sərmayə qoyması variantını təsvir edir. Enerjidən birgə istifadə təşkilatçısı təyin edilməlidir; bu, yerli dövlət orqanı ola bilər (Maddə 15). Üzv dövlətlər təmin etməlidirlər ki, dövlət orqanlarına məxsus enerjidən birgə istifadə layihələri orta elektrik enerjisini (paylaşılan enerjinin orta hesabla ən azı 10%-i) həssas və ya enerji baxımından yoxsul müştərilər və ya vətəndaşlar üçün əlçatan etsin.

O, həmçinin yeni qoşulmalar üçün mövcud güc haqqında aydın və şəffaf məlumat təqdim etmək və istifadəçiləri onların sorğusunun vəziyyəti haqqında məlumatlandırmaq öhdəliyini Avropa Ötürücü Sistemi Operatorları (ÖSO) üçün Maddə 50(4a) müəyyən edir. Bundan əlavə, ÖSO-lar/PSO-lar yeni qoşulmalar üçün mövcud güclər haqqında məlumatın dərc edilməsində əməkdaşlıq etməlidirlər (Maddə 53(3)). Bu, bələdiyyələrin ifadə etdiyi, Paylayıcı Sistem Operatorları (PSO) ilə əlaqələrdə daha çox şəffaflığa olan ehtiyaca cavab vermək məqsədi daşıyır.

Direktiv iki növ müqavilə müəyyən edir: Yeni Bərpa Olunan Enerji Mənbələri qurğularını dəstəkləmək üçün Elektrik Enerjisinin Alınması Müqavilələri (PPA - Maddə 2(77) və Maddə 19a) və fərq üçün müqavilələr (FüM - Maddə 2(76) və Maddə 19b). Bu cür müqavilələr investorlara təhlükəsizlik təmin etməklə, lakin son istehlakçılara yenidən bölüşdürməklə mənfəəti məhdudlaşdıraraq, forvard bazarları və bərpa olunan enerjinin inkişafını təşviq edəcək. Direktiv, "artıq icazə verilmiş güc mexanizmlərinin" bir hissəsi kimi və əgər bunlar "lazımi şəkildə əsaslandırılırsa", FüM-lər və artıq mövcud olan kömür elektrik stansiyaları vasitəsilə yeni nüvə obyektlərinə dövlət dəstəyinin mümkünlüyünü nəzərdə tutur.

QAZ PAKETİ (DİREKTİV VƏ REQLAMENT)

Bu Direktivin və Reqlamentin əsas məqsədi hidrogen bazarının genişlənməsini və qaz, o cümlədən istixana qazları üçün səmərəli bazarı təmin etməklə keçidi təmin etmək və asanlaşdırmaqdır. O, həmçinin qaz bazarının dekarbonizasiyası üçün müəyyən hüquqi baza təmin edir. Paketdə yerli səviyyə əsasən Direktivdə qeyd olunur.

Paketin yekun variantının Avropa Parlamentində qəbul edilməsi üçün səsvermə 2024-cü ilin aprelində planlaşdırılır. Qəbul edildikdən sonra yenidən işlənmiş paket www.eur-lex.europa.eu internet saytında yerləşdiriləcək.

Direktivin və Reqlamentin amüvəqqəti razılaşması artıq mövcuddur.

Bu Direktiv Avropa İttifaqının Rəsmi Jurnalında dərc edildikdən sonra iyirminci gündə qüvvəyə minir (Maddə 89).

Qaz ötürmə sistemlərinin operatorları və hidrogen ötürücü şəbəkə operatorları müntəzəm olaraq **onillik şəbəkə inkişafı planını** təqdim etməlidirlər. Bu prosesdə qaz, hidrogen, elektrik və istilik enerjisi üzrə müvafiq paylayıcı sistem operatorları ilə, o cümlədən yerli özünüidarəetmə orqanlarına məxsus olan və onlar tərəfindən idarə olunanlarla məsləhətləşmələr aparılmalıdır (Maddə 51).

Hidrogenpaylayıcı şəbəkə operatorları və qazpaylayıcı şəbəkə operatorları hidrogenpaylayıcı şəbəkənin inkişafı planını (Maddə 52) və təbii qaz şəbəkəsinin istismardan çıxarılması planlarını hazırlayarkən Enerji Səmərəliliyi Direktivinin 25.6-cı maddəsinə uyğun olaraq yerli hakimiyyət orqanları tərəfindən hazırlanmış yerli istilik və soyutma planlarını nəzərə almalıdırlar. (Maddə 52b).

Bu planların hazırlanması zamanı elektrik və istilik enerjisi də daxil olmaqla digər paylayıcı operatorlarla da məsləhətləşmələr aparılmalıdır.

Hidrogen paylayıcı şəbəkənin inkişaf planlarına dekarbonizasiyası çətin olan son istifadəçilərin mövcud və potensial gələcək ehtiyaclarının qiymətləndirilməsi və təbii qaz boru kəmərlərinin təyinatının dəyişdirilməsi variantlarının qiymətləndirilməsi daxil edilməlidir. Bunlar dörd ildən bir təqdim edilməlidir.

Təbii qaz şəbəkəsinin istismardan çıxarılması planları qaza tələbatın azalması gözlənildikdə təbii qaz paylayıcı operatorlar (o cümlədən bələdiyyə mülkiyyətində olanlar) tərəfindən hazırlanmalıdır. Onlar tələb olunan infrastruktur uyğunlaşmalarını müəyyən etməli və yeni infrastruktur investisiyaları tələb etməyən tələb tərəfi həlləri prioritetləşdirməlidirlər. Bu planlar ən azı dörd ildən bir yenilənir və on illik dövrü əhatə edir. 45.000-dən az qoşulmuş müştəriyə xidmət göstərən paylayıcı sistem operatorları belə istismardan çıxarma planlarının hazırlanmasından azad edilə bilər (Maddə 52b).

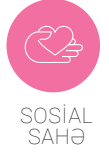
SOSIAL
SAHƏ

Bu rəqlament 2023-cü ilin may ayında səsvermə zamanı birbaşa qüvvəyə minib, lakin 30 iyun 2024-cü il tarixindən etibarən tətbiq ediləcək.

Üzv dövlətlər 2025-ci ilin iyun ayına qədər Sosial İqlim Planını təqdim etməlidirlər.

Reqlament www.eur-lex.europa.eu saytında yerləşdirilib.

SOSIAL İQLİM FONDU

SOSIAL
SAHƏ

Bu Reqlament 2026-cı - 2032-ci illəri əhatə edən dövr üçün Sosial İqlim Fondunu ("Fond") yaradır. Fond üzv dövlətlərə onların Sosial İqlim Planlarına daxil edilmiş tədbirlər və investisiyalar üçün (əvvəlcədən müəyyən edilmiş maliyyə ayırmaları yolu ilə) maliyyə dəstəyi verməlidir. ("Planlar").

Hər bir Üzv Dövlət Sosial İqlim Planının layihəsini hazırlamalı və 2025-ci ilin iyun ayına qədər Aİ Komissiyasına təqdim etməlidir. Bərpa və Davamlılıq Planlarında olduğu kimi, bunlar üzv dövlətlərlə iterativ prosesdə qiymətləndiriləcək və müzakirə olunacaq.

Bu planlar xüsusilə binalar və yol nəqliyyatı üçün təklif olunan yeni Emissiyaların Ticarət Sisteminin təsirini yumşaltmağa və həssas ailələr, nəqliyyat istifadəçiləri və mikro müəssisələr arasında enerji yoxsulluğunu azaltmağa yönəlmiş tədbirləri və investisiyaları ehtiva etməlidir. Uyğun tədbirlər və investisiyalar aşağıdakıları əhatə edir: həssas ev təsərrüfatlarına birbaşa gəlir dəstəyini; binaların renovasiyasını və enerjiyə qənaət edən mənzilləri; enerji baxımından səmərəli və sərfəli sistemləri, o cümlədən, istilik və soyutma

sistemlərinin elektriklişdirilməsi, bərpa olunan mənbələrdən enerjinin inteqrasiyasını; aktiv istehlakın stimullaşdırılmasını (enerji icmaları, enerji paylaşması və s. vasitəsilə); sıfır və aşağı emissiya mobilliyini və nəqliyyatı; və iqtisadi cəhətdən sərfəli enerji səmərəliliyi tədbirləri üzrə maarifləndirmə və məlumatlandırma kampaniyalarını.

Reqlamentin 5-ci maddəsi üzv dövlətlərə yerli hakimiyyət orqanları ilə ictimai məsləhətləşmələr keçirməyi tapşırır (çünki onlar qeyd olunan çoxsaylı maraqlı tərəflərdən biridir). Sosial İqlim Planına maraqlı tərəflərin rəylərinin Planda necə əks olunmasının xülasəsi daxil edilməlidir.

Bu Fond ETS tərəfindən maliyyələşdirilir və ədalətli və bərabər hüquqlu keçid üçün şəhərlərə öz investisiyalarını maliyyələşdirmək imkanı təqdim edə bilər.

İQLİM

İqlim Paktı haqqında daha çox öyrənmək üçün veb sayta baxın: www.climate-pact.europa.eu

AVROPA İQLİM PAKTI

İQLİM

Avropa İqlim Paktı iqlim neytrallığına keçiddə birləşmiş insanların hərəkətidir. Bütün şəxslər, eləcə də assosiasiyalar və ya şəhərlər kimi təşkilatlar üçün açıqdır.

Şəhərlər bütün Avropada maraqlı vətəndaşlar və təşkilatlar kimi digər tərəfdaşlarla birlikdə üzv qismində qoşularaq Avropa İqlim Paklında iştirak edə bilər. İqlim Paktı iqlim dəyişikliyi haqqında öyrənmək və mübadilə etmək, kollektiv həllər hazırlamaq və həyata keçirmək və yerli nümunələrdən həvəslənmək üçün resurslar təklif edir.

Siyasətçilər və bələdiyyə başçıları kimi yerli liderlər İqlim Paktı Səfiri ola bilərlər. Siyasətçilər və bələdiyyə başçıları kimi yerli liderlər İqlim Paktı Səfiri ola bilərlər.

ƏTRAF
MÜHİT

Qanun 2024-cü il fevralın 27-də AP-nin Plenar iclasında səsvermədə qəbul edilib. Bu, sonra rəsmi qəbul üçün Şuraya göndərilir (hələ tarix müəyyən edilməyib).

Qanun www.eur-lex.europa.eu saytında yerləşdiriləcək. Müvəqqəti saziş artıq [burada mövcuddur](#).

Eurocities -in təbiətin bərpası təklifinə [reaksiyası](#) onun öz saytında yerləşdirilib.

Aİ TƏBİƏTİN BƏRPASI QANUNU

ƏTRAF
MÜHİT

Qanun xüsusi yaşayış mühiti və növlər üçün məcburi bərpa hədəfləri ilə Aİ quru və dənizlərində təbiətin uzunmüddətli bərpası üçün ümumi məqsədi müəyyən edir. Bu tədbirlər 2030-cu ilə qədər Aİ-nin quru və dəniz ərazilərinin ən azı 20%-ni və nəticə etibarlı ilə, 2050-ci ilə qədər bərpaya ehtiyacı olan bütün ekosistemləri əhatə etməlidir. Bu, Avropa İttifaqına üzv dövlətlərdə təbiətin bərpasına yönəlmiş ilk qanun olacaq.

Üzv dövlətlər **2030-cu ilə qədər şəhər yaşıllıq sahəsinin və şəhər ağac örtüyünün ümumi milli sahəsində heç bir xalis itkinin olmamasını** təmin etməyə borcludurlar (ola bilsin, elə şəhər ekosistemləri sahələri istisna edilsin ki, orada şəhər mərkəzlərində və şəhər klasterlərində şəhər yaşıllıq sahələrinin payı 45%-dən artıq və orada şəhər ağac örtüyünün payı 10%-dən çox olar). 2030-cu ildən sonra onlar həm şəhər yaşıllıq sahəsinin, həm də ağac örtüyünün artırılmasını təmin etməlidirlər (Maddə 6).

Üzv dövlətlər **2030-cu ilə qədər İttifaq daxilində ən azı 25 000 km uzunluğunda çayların sərbəst axan çaylara bərpa olunmasını** hədəf qoyublar. Buna nail olmaq üçün onlar yerüstü suların əlaqəliliyi üçün süni maneələrin kadastrını yaratmağa və aradan qaldırılmalı olan maneələri müəyyən etməyə borcludurlar. (Maddə 7).

Müvəqqəti saziş **ən gec 2030-cu ilə qədər tozlandırıcı populyasiyaların azalmasını qarşısını almağı** və bundan sonra

tozlandırıcı populyasiyaların artmasına nail olmağı hədəfləyir (Maddə 8).

Maddə 10 (a), 3 milyard əlavə ağacın əkilməsi haqqında: 4, 6, 7, 8, 9 və 10-cu maddələri icra edərək, üzv dövlətlər 2030-cu ilə qədər Avropada ən azı üç milyard əlavə ağacın əkilməsi öhdəliyinə töhfə verməyə **çalışmalıdırlar**.

Milli bərpa planlarına dair 11-ci maddədə göstərilir ki, üzv dövlətlər bütün şəhərlər, qəsəbələr və şəhəratrafi ərazilər üçün 6-cı maddədə qeyd edilən şəhər ekosistem ərazilərini müəyyənləşdirməli və xəritələndirməlidirlər. Onlar iki və ya daha çox bitişik şəhərin və/yaxud qəsəbənin və şəhəratrafi qəsəbələrinin şəhər ekosistem sahələrini həmin şəhərlər və/yaxud qəsəbələr və şəhəratrafi ərazilər üçün ümumi olan bir şəhər ekosistemi ərazisinə birləşdirə bilər. 11.3-cü maddəyə əsasən, üzv dövlətlər ən gec 2030-cu ilə qədər 6-cı maddədə nəzərdə tutulmuş yaşıllıq sahəsinin və ağac örtüyünün qənaətbəxş səviyyələrini təyin etməlidirlər.

Aİ TORPAQ MONİTORİNQI VƏ DAVAMLILIĞI DİREKTİVİ

ƏTRAF
MÜHİT

Yeni Direktiv torpaqları qorumaq və bərpa etmək və onların dayanıqlı şəkildə istifadəsini təmin etmək məqsədi daşıyır. O, Aİ-də eroziya, daşqınlar və sürüşmələr, torpağın üzvi maddələrinin itirilməsi, şoranlaşma, çirklənmə, sıxlaşma, kiplənmə, eləcə də torpağın biomüxtəlifliyinin itirilməsi kimi əsas torpaq təhlükələrini həll etmək məqsədi daşıyır. O, monitoring çərçivəsini təmin edir və üzv dövlətlərdən potensial çirklənmiş əraziləri müəyyən etməyi və onların bərpasını tələb edir.

Bu Direktiv bu mandatın müddəti bitməmişdən əvvəl yekunlaşdırılmayacaq.

Üzv dövlətlər bu Direktivdə qeyd olunan tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün müvafiq səviyyədə **cavabdeh olan səlahiyyətli orqanları** təyin edirlər. Üzv dövlətlər 4-cü maddəyə (4 və 5-ci maddələr üzrə Komissiyanın təklifinə) uyğun olaraq yaradılmış hər torpaq rayonu üçün bir səlahiyyətli orqan təyin edirlər.

Üzv dövlətlər monitoring çərçivəsi yaratmalı **və hər bir torpaq rayonu üçün torpağın sağlamlığına və torpaq sahələrinin istifadəsinə**, o cümlədən spesifik

torpaq sağlamlığı göstəricilərinə, torpaq sahələrinin istifadəsi və torpaq sızdırmazlığı göstəricilərinə **nəzarət etməlidirlər**, (Maddə 6 üzrə Komissiyanın təklifi).

Üzv dövlətlər toplanmış məlumatlara əsaslanaraq bütün torpaq dairələrində torpağın sağlamlığını qiymətləndirməlidirlər və ekosistem xidmətlərinin itirilməsinə torpaqların istifadəsinin və torpağın sızdırmazlığının təsirini qiymətləndirməlidirlər (Maddə 9 üzrə Komissiyanın təklifi).

SU

ŞƏHƏR TULLANTI SULARININ TƏMİZLƏNMƏSİ DİREKTİVİ

SU

Hazırda qüvvədə olan Aİ-nin Şəhər Tullantı Sularının Təmizlənməsi Direktivinin 30 ildən çox yaşı var. O, 1991-ci ildə qəbul edildikdən sonra Avropa çaylarının, göllərinin və dənizlərinin keyfiyyəti yaxşılaşmışdır. Bununla belə, mövcud çirkənmə hələ də həll edilməlidir və mövcud rəqlamentlə əhatə olunmur. Bunu həll etmək üçün Komissiya Direktivin yenilənməsini təklif etmişdir.

29 yanvar 2024-cü ildə Şura və Avropa Parlamentinin danışıqları Şəhər Çirkəb Sularının Təmizlənməsi Direktivinə yenidən baxılması təklifi ilə bağlı ilkin siyasi razılaşma əldə etdilər.

Bu razılaşma hələ də hər iki qanunverici tərəfindən təsdiqlənməlidir.

Direktivin Rəsmi Jurnalda dərc edildiyi gündən 20 gün sonra qüvvəyə minməsi nəzərdə tutulur.

Eurocities-in **bəyanatı** onun saytında yerləşdirilib.

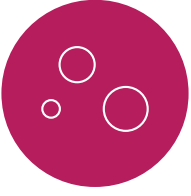
Direktiv nəzərdə tutur ki, şəhər tullantı sularının təmizlənməsi sektoru istixana qazı emissiyalarının əhəmiyyətli dərəcədə azaldılmasında və Aİ-nin iqlim neytrallığı məqsədinə nail olunmasında mühüm rol oynaya bilər. O, enerji neytrallığı hədəfini təqdim edib, yəni **2045-ci ilə qədər şəhər çirkəb sularının təmizləyici qurğularının bərpa olunan mənbələrdən enerji istehsal etməsi tələb olunacaq** (Şəhər çirkəb sularının təmizləyici qurğularının enerji neytrallığına dair yeni təklifin 11-ci maddəsi).

O, həmçinin ətraf mühitə buraxılmazdan əvvəl şəhər tullantı sularına **sularına ikinci dərəcəli təmizlənmənin (yəni, bioloji parçalana bilən üzvi maddələrin çıxarılması) tətbiqi öhdəliyini** 2035-ci ilə qədər 1000 nəfər və ya daha çox əhalisi olan bütün aqlomerasiyalara şamil edib (Maddə 6 üzrə Komissiyanın təklifi).

Qanunvericilər həmçinin **2039-cu ilə qədər üçüncü təmizlənmə** (yəni, azot və fosforun kənarlaşdırılması) və **2045-ci ilə qədər dördüncü təmizlənmə** (geniş spektrli mikroçirkəndiricilərin çıxarılması) üçün 150 000 və ya daha çox əhali ekvivalenti olan daha böyük zavodlarda hədd nöqtələri və müddətlərini uyğunlaşdırıblar.

Üçüncü və dördüncü təmizlənmə öhdəlikləri, həmçinin 10000 və ondan yuxarı əhali ekvivalenti olan, müəyyən risk əsaslı meyarlara cavab verən ərazilərdə suları axıdan daha kiçik aqlomerasiyalara da şamil olunacaq. (Komissiyanın (yeni) təklifinin 7 və 8-ci maddələri).

Dördüncü dərəcəli təmizlənmənin gətirdiyi əlavə xərcləri ödəmək üçün və "çirkəndirən ödəyir" prinsipinə uyğun olaraq, **şəhər tullantı sularının çirkənməsinə səbəb olan əcazılıq və kosmetika istehsalçıları bu əlavə təmizlənmə xərclərinin minimum 80%-ni** genişləndirilmiş istehsalçı məsuliyyəti sxemi vasitəsilə ödəyəcəklər (genişləndirilmiş istehsalçı məsuliyyəti haqqında Maddə 10 (yeni təklif)).

HAVANIN
KEYFIYYƏTI

Aİ ƏTRAF HAVA KEYFIYYƏTİ DİREKTİVİ

HAVANIN
KEYFIYYƏTI

Ətraf Havanın Keyfiyyətinə dair yeni Direktiv hazırda Aİ havanın keyfiyyəti məqsədlərini ən son elmi anlayışa, xüsusən də ÜST-nin insan sağlamlığının və biomüxtəlifliyin qorunması üçün təhlükəsiz səviyyələrə dair ən son tövsiyələrinə uyğun olaraq yeniləmək üçün yenidən nəzərdən keçirilir. Yenidən baxılmaya tənzimlənməli olan yeni çirkəndiricilər, daha məcburi hava keyfiyyəti hədəfləri, vətəndaşlar və QHT-lər üçün ədalət mühakiməsinə daha çox çıxış və şəhərlərdə havanın çirklənməsini daha yaxşı izləmək üçün yenilənmiş monitoring və modelləşdirmə tələbləri daxildir.

Üçlük danışıqları davam edir. Razılaşma əldə edildikdə, 2026-cı ilə qədər milli səviyyədə transpozisiya gözlənilə bilər.

Eurocities-in yenidən işlənmiş Ətraf Havanın Keyfiyyəti **Direktivi təklifi ilə bağlı tövsiyələri** Eurocities saytında yerləşdirilib.

Komissiyanın təklifindən çıxarılmış ən mühüm tədbirlərdən bəziləri aşağıdakılardır:

Aİ-nin hava keyfiyyətinin yeni hədəfləri, yeni istəklərin tələblərinə cavab vermək üçün şəhər və rayonlarda hava keyfiyyəti planlarında zəruri yeniləmələri nəzərdə tutur (Maddə 13, Əlavə I).

Şəhər ərazilərində havanın çirklənməsinin müəyyən mənbələrinin təsirini zəiflətmək üçün şəhərlərdə havanın çirklənməsini azaldan yeni tədbirlər də təklif olunur (Maddə 19 və Əlavə VIII B.2 a-f).

Vətəndaşlar və QHT-lər də havanın keyfiyyəti planlarına etiraz etmək üçün daha çox hüquqi əsasla malik olacaqlar və bu, həmin ərazidə daha çox məhkəmə işinə səbəb ola bilər (Fəsil VII).

QHT-lər də havanın keyfiyyəti planlarına etiraz etmək üçün daha çox hüquqi əsasla malik olacaqlar və bu, həmin ərazidə daha çox məhkəmə işinə səbəb ola bilər (Fəsil VII).

DAİRƏVİ
İQTİSADİYYAT

QABLAŞDIRMA VƏ QABLAŞDIRMA TULLANTILARI DİREKTİVİ

DAİRƏVİ
İQTİSADİYYAT

Yeni Qablaşdırma və qablaşdırma tullantıları Reqlamenti, əvvəlki Direktivin yenidən nəzərdən keçirilməsi olaraq, qablaşdırmanın azaldılması və təkrar emalı üçün hədəflər müəyyən edir və yeni qablaşdırmada müəyyən təkrar emal qabiliyyətini səviyyəsini və təkrar emal olunmuş materialları nəzərdə tutur.

Triloqun davam edən danışıqları 5 fevral 2024-cü ildə başlayıb.

Qanunvericilər bəzi müddəalar üzrə razılığa gəliblər, lakin ən həssas bəndlər hələ də müzakirə olunacaq.

Belçika sədrliyi AI seçkilərinə qədər razılığa gələ biləcəklərinə əmindir.

Qablaşdırma və Qablaşdırma Tullantıları Direktivində Eurocities mövqeyini oxuya bilərsiniz.

Şəhərlər reqlamentdə müəyyən ediləcək hədəflərə çatmaq üçün çox əhəmiyyətli maraqlı tərəflərdir, çünki onlar qablaşdırma tullantıları üçün toplama sxemlərinin qurulmasına cavabdehdir. Onlar həmçinin reqlamentdə müəyyən edilmiş meyarlara uyğun olaraq qablaşdırma tələb etmək üçün satınalmadan istifadə edə bilərlər.

Direktivin məzmunu triloqda razılıq əldə edildikdən sonra yenilənəcək.

TULLANTILAR ÜZRƏ ÇƏRÇİVƏ DİREKTİVİ

DAİRƏVİ
İQTİSADİYYAT

Tullantılar üzrə Çərçivə Direktivinə yenidən baxılması bu iki sektorun ekoloji dayanıqlığını təmin etmək üçün tekstil və qida məhsullarını hədəfləyir. Təklif, Aİ-nin Dayanıqlı və Dairəvi Tekstil Strategiyasının vizyonuna uyğun olaraq, tekstil tullantılarının daha dairəvi və dayanıqlı idarə edilməsini təmin etmək məqsədi daşıyır.

Avropa Parlamentində ENVI Komitəsinin plenar səsverməsi mart ayına planlaşdırılıb.

Belçika Sədrliyi 2024-cü ilin iyununda sədrlik müddəti başa çatana qədər üzv dövlətlərlə razılığa gəlməyi məqsəd qoyur.

Triloqlar 2024-cü il AI seçkilərindən əvvəl başlaya bilər, lakin yeni Avropa Parlamenti ilə davam edəcək.

Komissiya bütün AI üzv dövlətlərində tekstil üçün məcburi və standartlaşdırılmış Genişləndirilmiş İstehsalçı Məsuliyyəti sistemlərini təklif etmişdir. İstehsalçılar, tekstilin ekoloji göstəriciləri əsasında xərcləri hesablayaraq, tekstil tullantılarının idarə edilməsi ilə bağlı xərcləri (üzv dövlətlər 2025-ci il yanvarın 1-dək tekstilin ayrıca toplamağa borclu olacaqlar) öz üzərinə götürəcəklər.

Paralel olaraq, Komissiya üzv dövlətlərə 2030-cu ilə qədər emal və istehsalda qida tullantılarını 10%, pərakəndə satış və istehlakda (restoranlar, qida xidmətləri və ev təsərrüfatları) cəmi 30% (adambaşına) azaltmağı təklif edib.

Direktivin məzmunu triloqda razılıq əldə edildikdən sonra yenilənəcək.

TİKİNTİ MƏHSULLARI REQLAMENTİ (TMR) (2022)

DAİRƏVİ
İQTİSADİYYAT

30 mart 2022-ci ildə Komissiya tikinti məhsullarının marketinqi üçün uyğunlaşdırılmış şərtləri müəyyən edən reqlament təklifini qəbul edib. Bu, dayanıqlı məhsulların AI-də normaya çevrilməsinə, dairəvi biznes modellərinin artırılmasına və yaşıl keçid üçün istehlakçıların səlahiyyətlərinin genişləndirilməsinə yönəlmiş təkliflər paketinin bir hissəsi idi.

2023-cü ilin dekabrında Şura və Parlament TMR ilə bağlı müvəqqəti razılaşma əldə etdilər. Sənəd hər iki qurum tərəfindən hələ də təsdiqlənməlidir.

Reqlamentlər üçün heç bir köçürmə tələb olunmur. Tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün 12-20 ay arasında vaxt lazımdır.

İlk olaraq, əvvəlki qanunvericilik bazasından yeni çərçivəyə keçid dövrü olacaq ki, bu da yeni reqlamentin qüvvəyə mindiyi tarixdən 15 il (2039-cu ilə qədər) davam edəcək.

Eurocities saytında siz **yenidən tikmək üçün azaltmaq, təkrar istifadə etmək və təkrar emal etmək** prinsipi ilə işləyən şəhərlərin hekayələrini tapa bilərsiniz.

Yeni AI Tikinti Məhsulları Reqlamenti (TMR) müxtəlif istehsalçılar və ölkələr üzrə məhsulları müqayisə etməyə kömək edən etibarlı məhsul göstəriciləri məlumatlarına çıxışı təmin etməklə yerli hakimiyyət orqanlarına təsir göstərir. Bu uyğunlaşdırılmış yanaşma, ictimai layihələrin və infrastrukturun inkişafı üçün daha yaxşı məlumatlı qərarların qəbul edilməsini asanlaşdıraraq, iş göstəriciləri tələblərini müəyyən etmək üçün şəhərlərə və yerli hakimiyyət orqanlarına səlahiyyət verir.

Yenidən işlənmiş Reqlamentə tikinti məhsullarının həyat dövrü üçün Qlobal İstiləşmə Potensialının (QİP) məcburi bəyan edilməsi daxildir. Siyahı dörd ildən sonra digər göstəriciləri daxil edərək genişləndiriləcək, altı ildən sonra isə bütün həyat dövrü göstəricilərini

əhatə edəcəkdir (danışıqlar davam etdiyi üçün ilkin mətnə, istehsalçıların əlavə ekoloji öhdəlikləri haqqında 22-ci maddəyə baxın).

O, həmçinin eko-dizayn reqlamentində təklif olunanlara bənzər tikinti məhsullarının rəqəmsal pasport sisteminin yaradılmasını nəzərdə tutur (AI tikinti məhsulları məlumat bazası və ya sistemi haqqında 78-ci maddə).

Komissiya ekoloji cəhətdən dayanıqlı məhsulların təklif və tələbini stimullaşdırmaq üçün tikinti məhsullarının dövlət satın alınması üçün həvalə edilmiş aktlar vasitəsilə məcburi minimum ekoloji dayanıqlıq tələblərini müəyyən etmək səlahiyyətinə malik olacaq. (Yaşıl dövlət satınalmaları haqqında 84-cü maddə).

MOBİLLİK

Reqlament www.eur-lex.europa.eu saytında yerləşdiriləcək. **İlkin müqavilə** artıq mövcuddur.

Nəqliyyat vasitələrinin növündən asılı olaraq, qüvvəyə minmə 2026-2029-cu illər arasında baş verəcək (Maddə 20).

AVRO 7 REQLAMENTİ

MOBİLLİK

Avro 7 avtomobillərə tətbiq olunan hava keyfiyyəti standartlarının ən son nəslidir. Bu standartların şəhərlərdə nəqliyyatın yaratdığı çirklənmənin azaldılmasına daha da töhfə verəcəyi gözlənilir.

Şəhərlər havanın çirklənmə trayektoriyasını daha yaxşı planlaşdırmaq və modelləşdirmə məşqləri keçirmək üçün bu yeni standartları tətbiq edə biləcəklər. Bundan əlavə, onlar aşağı emissiya zonalarının yeni meyarını müəyyən etmək üçün əsas kimi yeni standartları tətbiq edə biləcəklər.

Avro 7 reqlamenti, təkrar və ya əyləclə aşınması hissəcikləri kimi indiyə qədər həll olunmamış nəqliyyatdan gələn çirkləndiricilərlə mübarizə aparacaq. Bu, gələcəkdə sıfır emissiyalı avtomobillər tərəfindən atılan hava çirklənməsinin ən yüksək həcmi təşkil edəcəkdir (Maddə 4 və Əlavə I).

AVTOMOBİLLƏR VƏ FURQONLAR ÜÇÜN CO₂ EMİSSİYA GÖSTƏRİCİLƏRİ STANDARTLARI HAQQINDA REQLAMENT

MOBİLLİK

CO₂ reqlamenti Avropa bazarına çıxarılan yeni avtomobillər və furqonlar üçün tətbiq olunan CO₂ emissiya limitlərini müəyyən edir. Reqlament həmçinin yanma mühərriki ilə işləyən yeni avtomobillərin satışının 2035-ci ilə qədər mərhələli şəkildə dayandırılması tarixini də ehtiva edir.

Reqlament 2024-cü ildə qüvvəyə minəcək. Avtomobil istehsalçıları üçün tətbiq olunan yeni CO₂ emissiyasının azaldılması hədəfləri 2025, 2030 və 2035-ci illərdə tətbiq olunacaq.

Yenidən işlənmiş **reqlament** ilə www.eur-lex.europa.eu saytında tanış olmaq olar.

Nəqliyyat və avtomobil nəqliyyatı Aİ-də CO₂ emissiyalarının ümumi həcmnin yüksək payını təşkil etsə də (nəqliyyat CO₂ emissiyalarının ümumi həcmnin 25%-ni təşkil edir), reqlamentin Aİ iqlim neytrallığı hədəflərinə töhfə verərək sektorun emissiyalarını kəskin şəkildə azaldacağı gözlənilir. (Maddə 1).

CO₂ emissiyalarının azaldılması ilə yanaşı, yeni reqlamentlə dəstəklənən sıfır emissiyalı avtomobillərin bazar artımı həm də şəhərlərdə nəqliyyatdan hava çirklənməsini və səs-küy çirklənməsini müəyyən dərəcədə azaldacaq.

AĞIR YÜK MAŞINLARI ÜÇÜN CO₂ EMİSSİYA STANDARTLARI HAQQINDA REQLAMENT

MOBİLLİK

Yeni reqlament ağır yük maşınları, yəni yük maşınları, avtobuslar, yük avtomobilləri, iri tutumlu uzaq məsafəli avtobuslar və s. üçün CO₂ emissiya limitlərini müəyyən edir.

Sazişin rəsmi qəbulundan sonra reqlament: www.eur-lex.europa.eu internet saytında yerləşdiriləcək.

İlkin saziş artıq mövcuddur.

Reqlament şəhərlərdə CO₂ və havanı çirkləndirici emissiyaların əhəmiyyətli dərəcədə azaldılmasını təmin edərək sıfır emissiyalı ağır yük maşınlarının tətbiqinə töhfə verəcək (Maddə 3a).

Yeni reqlament həmçinin yeni daxili yanma mühərrikli avtobusların satışının mərhələli dayandırılması üçün 2035-ci il tarixini ehtiva edir və beləliklə, yerli ictimai nəqliyyat orqanlarına həmin tarixdən sonra yalnız sıfır emissiyalı avtomobillər almağa icazə verilir (Maddə 3b).

ALTERNATİV YANACAQ İNFRASTRUKTURU REQLAMENTİ (AYİR)

Yeni AYİR Avropada alternativ yanacaq infrastrukturunun məsələni: elektrik nəqliyyat vasitələrinin doldurma məntəqələri və ya hidrogen yanacaq doldurma məntəqələrinin, yerləşdirilməsi üçün hədəflər qoyur.

Reqlament 2023-cü ildə qüvvəyə minib. Yerləşdirmə hədəfləri 2025, 2027, 2030 və 2035-ci illərdə qüvvəyə minəcək.

Yenidən işlənmiş **reqlament** ilə www.eur-lex.europa.eu saytında tanış olmaq olar.

Move 21 layihəsi şəhərlərdə yük və sərnişin daşımaları üçün multimodal və bir-birinə bağlı qovşaqlar haqqında məlumat verə bilər.

USER-CHI layihəsi Gələcəyin Stansiyaları ilə bağlı **təlimat** təklif edib və siyasətlə bağlı tövsiyələr verəcək.

Gözlənilir ki, reqlamentdə müəyyən edilmiş hədəflər elektrikli nəqliyyat vasitələrinə tələbi artıracaq və beləliklə, şəhərlərdə CO₂ və havanı çirkəndirici emissiyaları azaldacaq (Maddə, 3, 4, 6).

Həmçinin milli yerləşdirmə planlarının məzmunundan asılı olaraq hədəflərin yerli səviyyədə həyata keçirilməsi gözlənilir və bunun üçün milli hakimiyyət yerli hakimiyyət orqanlarına məsləhət verə bilər (Maddə 14).

TEN-T REQLAMENTİ

Yeni TEN-T reqlamenti bütün nəqliyyat növləri üçün Avropada əsas nəqliyyat dəhlizlərinin inkişafı üçün prioritetləri müəyyən edir. O, həmçinin 100 000-dən çox əhalisi olan şəhərdən və ya NUTS 2 (Eurostat təsnifatı) regionunda ən böyük şəhərdən ibarət olan 430+ "şəhər qovşağı" siyahısına xüsusi status verməklə şəhər hakimiyyət orqanlarının rolunu vurğulayır.

Sazişin rəsmi qəbulundan sonra reqlament internet saytında yerləşdiriləcək: www.eur-lex.europa.eu internet saytında yerləşdiriləcək.

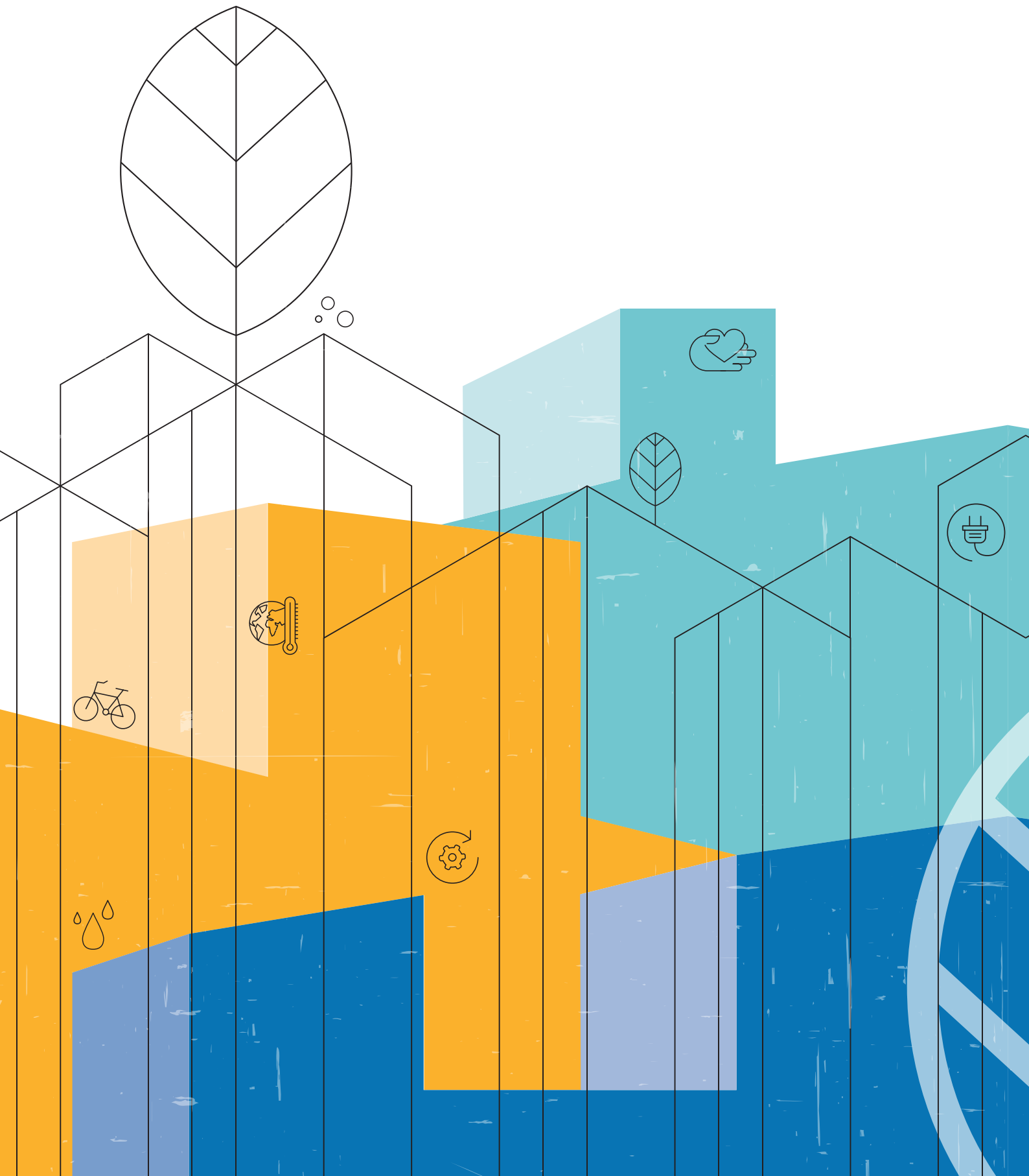
İlkin saziş artıq mövcuddur.

Daha çox məlumatı **Move 21** layihəsinin saytında tapa bilərsiniz.

Reqlament şəhər qovşaqları üçün bir sıra öhdəlikləri müəyyən edir:

- 2027-ci ilin dekabrına qədər Dayanıqlı Şəhər Mobilliyi Planlarını (DŞMP) hazırlamaq;
- hakimiyyət orqanları (şəhərlər + onların funksional şəhər əraziləri) üçün- 2027-ci ilə qədər dayanıqlı mobillik göstəricilərinin toplanması haqqında hesabat vermək;
- hakimiyyət orqanları üçün- ərazilərini 2030-cu ildə multimodal sərnişin qovşağı və 2040-cı ilə qədər multimodal yükdaşıma mərkəzi ilə təchiz etmək.

Şəhər qovşaqlarının statusu həmçinin TEN-T reqlamenti kimi müəyyən maliyyələşdirmə alətlərinə potensial olaraq daha yaxşı çıxış təklif etməklə yanaşı, Avropada nəqliyyat infrastrukturunun inkişafına şəhər hakimiyyət orqanlarının daha çox cəlb edilməsinə səbəb ola bilər (Maddə 40).

www.energy-cities.eu

www.eurocities.eu

